

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

CIGAREČIŲ VARTOJIMO PAPLITIMAS TARP VILNIAUS UNIVERSITETO MEDICINOS FAKULTETO MEDICINOS STUDIJŲ PROGRAMOS I–VI KURSO STUDENTŲ: PAKEITIMAS Į ELEKTRONINES CIGARETES. PATOGUMAI IR TRŪKUMAI

Darbo autorė. Laura MICEVIČIŪTĖ, IV kursas.

Darbo vadovas. Lekt. Vilma ANDREJAUSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Išanalizuoti cigarečių vartojimo paplitimą tarp Vilniaus universiteto medicinos fakulteto medicinos studijų programos I–VI kurso studentų bei jų motyvus pakeičiant cigaretes į e–cigaretes. Palyginti su literatūros duomenis.

Darbo metodika. Statistinė analizė atlikta naudojant *MS Excel RCommander* (2.9–2 versija) programas, o reikšmingumo lygmuo laikytas statistškai reikšmingu, kai $p < 0,05$. Ryšiai tarp kintamųjų vertinti taikant Chi kvadrato (χ^2) testą ir binarinę logistinę regresiją. Gauti duomenys lyginti su literatūros duomenimis. Sisteminė literatūros analizė buvo atlikta anglų kalba „Pubmed“ duomenų bazėje. Buvo naudoti raktažodžiai *vape, vaping, smoke, smoking ir e-cigarette*. Buvo pasirinkti pilno teksto, nemokamai prieinami straipsniai anglų kalba. Straipsniai ieškoti 10 metų laikotarpyje – 2014–2024 m. Rastos 199 publikacijos. Atmetus netinkamo pavadinimo straipsnius, peržiūrėjus santraukas, o vėliau ir visą turinį, liko 21 straipsnis, kurie atitiko paieškos kriterijus.

Rezultatai. Tyrime dalyvavo 195 respondentai. Iš jų rūkantys – 38,5 proc. ($n=75$). Iš jų 52,0 proc. rūko e–cigaretes ($n=39$). 59,0 proc. ($n=23$) studentų prieš pradėdami rūkyti e–cigaretes rūkė įprastas. Rezultatuose paaiškėjo, kad rūkymo medžiagos pasirinkimas nepriklauso nuo kurso grupių ($p=0.247$) bei nuo amžiaus ($p=0.410$). Rastas statistškai reikšmingas ryšys, kad rūkantieji pasirenka e–cigaretes žymiai dažniau ($p=0.001$), tačiau amžius neturi reikšmingos įtakos e–cigarečių pasirinkimui ($p=0.195$) kaip ir įprastų cigarečių rūkymas neįtakoja e–cigarečių pasirinkimą ($p=0.539$). E–cigarečių pasirinkimas taip pat nepriklauso nuo kurso grupių ($p=0.507$). Atlikus binarinę logistinę regresiją, paaiškėjo, jog kvapas yra nepriklausomas rizikos veiksnis pradėti rūkyti e–cigaretes ($S\check{S}=7.583$, 95 proc. PI [0.092–1.541], $p=0.0238$). Remiantis nagrinėta mokslinė literatūra, užsienyje daugiausiai elektroninės cigaretės naudojamos kaip būdas mesti rūkyti žmonėms, kurie jau rūko įprastas cigaretes. Išanalizuotuose straipsniuose stebima, kad tai yra veiksmingiau ir už pakaitinę nikotino terapiją. Tačiau pakaitinė nikotino terapija vis tiek laikoma mažiau žalinga, kadangi joje vienintelė medžiaga yra nikotinas, kitaip nei e–cigaretėse. Pagal FDA (angl. *Food and Drug Administration*) šis metodas vis dar

nėra priimtas kaip gydomoji priemonė. E-cigaretės buvo populiariausias būdas 2020 m. Didžioje Britanijoje mesti rūkyti: 27,0 proc. rūkančiųjų pasirinko e-cigaretes rūkymo metimui, 18,0 proc. naudojo pakaitinę nikotino terapiją. Per metus maždaug 50,000–70,000 rūkančiųjų sėkmingai metė rūkyti perėję prie e-cigarečių, tuo tarpu kiti, naudodę kitus metodus, tokių rezultatų nepasiekė. Nerūkantys asmenys, iškart pradėję rūkyti e-cigaretes, tai pagrindžia tuo, kad jų žiniomis, tai yra sveikesnė alternatyva: mažiau kenksmingų medžiagų nei įprastose cigaretėse, mažiau žalos aplinkiniams. Abi grupės taip pat paminėjo, kad e-cigaretės yra patogesnis variantas dėl nuobaudų už rūkymą ten, kur negalima rūkyti (netaikoma elektroninėms cigaretėms); už galimybę rūkyti patalpose nesukeliant kitiems asmenims diskomforto, nes jos yra malonaus kvapo. Taip pat asmenys, iki tol nerūkė ir pradėję rūkyti e-cigaretes, atžymė jų patrauklumą, originalumą, novatoriškumą, galimybę rinktis skonius, skanų kvapą. Tačiau būtent tai sukelia smalsumą ir paaugliams, kurie taip pat pradeda rūkyti e-cigaretes. Tai kelia didėjančią susirūpinimą visuomenės sveikatai. 2021 m. maždaug 11 proc. vidurinės mokyklos mokinių Jungtinėse Valstijose pranešė apie pastovų elektroninių cigarečių rūkymą, iš jų 9 proc. tęsė rūkymą būdami ir jauni suaugę (18–24 m.). Elektroninių cigarečių rūkymas netaikomas paaugliams kaip pakaitinė nikotino terapija, kadangi yra įrodyta, jog ir nikotinas, esantis skystyje, skirtame elektroninėms cigaretėms, taip pat pažeidžia smegenis brendimo metu. Kai kuriuose tyrimuose nustatyta, kad e-cigaretės gali pabloginti savijautą sergant astma, bronchitu ir kosuliu nerūkantiems jauniems žmonėms. Priešingai, keli tyrimai parodė, kad astma arba lėtine obstrukcine plaučių liga sergančių rūkančiųjų simptomai pagerėjo perėjus prie e-cigarečių.

Išvados. Tyrimas parodė, jog apklausos respondentai yra linkę labiau rūkyti e-cigaretes. Lyginant su literatūros duomenimis, užsienyje e-cigaretės labiau populiarios kaip rūkymo metimo būdo priemonė. Tyrimo ir literatūros duomenimis, kitas svarbus aspektas e-cigarečių pasirinkimui – kvapas.

Raktažodžiai. Rūkymas; elektroninė cigaretė.